

Oponentní posudek

diplomové práce studenta **Pavla Hřebačky** na téma
„Evropský systém ochrany lidských práv“

Předložená diplomová práce studenta **Pavla Hřebačky** pojímá zvolené téma především formou deskripce a analýzy předmětné materie v dimenzi normativní, judiciální i doktrinární. Cílem práce (s. 7) je přiblížit dva dominantní nadstátní systémy ochrany lidských práv v Evropě (systém Rady Evropy a Evropské unie), analyzovat jejich vztah v dimenzi ochrany lidských práv a předestřít základní rysy fungování těchto systémů po předpokládaném přistoupení EU k EULP. Cíl práce je oponenturou hodnocen jako kvalitní a poskytující značný prostor pro odbornou kreativitu a bádání diplomanta.

Po **stránce formální** práce obsahuje 93 stran vlastního textu čítajícího předmluvu, tři základní části členěné dále do kapitol a subkapitol a závěr. Dále obsahuje seznam zkratk, resumé v anglickém jazyce a obsáhlý seznam použité literatury a pramenů. Ten zahrnuje knižní (monografie, encyklopedická díla i učebnice) a časopiseckou literaturu, široký výčet použité judikatury tří soudních těles (především ESLP a SDEU, jakož i dva judikáty Spolkového Ústavního soudu SRN), výčet použitých normativních zdrojů, a obsáhlý výčet pramenů internetových. Práce obsahuje veškeré obligatorně požadované součásti, úprava stránek odpovídá požadavkům na náležitosti normostran. Z pozice oponentury tak k formální stránce práce žádné připomínky neshledávám.

Po **stránce práce s odbornými zdroji** prokazuje diplomant potřebnou orientaci v odborné terminologii, obsahu zkoumané materie, publikační produkci, normativní úpravě i relevantní judikatuře. Poznámkový aparát je plně funkčním a obsahově bohatým celkem koncipovaným formou poznámek pod čarou na jednotlivých stranách v nadstandardní úrovni kvantitativní, plně v intencích požadavků citační normy a vědecky korektního přístupu. Ocenit nutno též skutečnost, že mezi použitými knižními prameny jsou i dva zdroje cizojazyčné. Výběr odborných pramenů je relevantní a zcela splňující požadavky na tento typ práce kladené. Práci s odbornými zdroji lze celkově hodnotit jako nadprůměrnou, pečlivou, vyzrálou a kultivovanou, jenž je nesporně silnou stránkou celého díla.

Po **stránce koncepční** diplomant práci rozvrhl do tří širších celků. V prvním pojednává o systému lidských práv na úrovni Rady Evropy (s. 9an.), ve druhém o systému lidských práv v EU (s. 38an.) a konečně ve třetím (s. 70an.) pak velmi vhodně oba předchozí okruhy propojuje, když se věnuje interakcím mezi ESLP a SDEU. Zvolená koncepce je zdařilá, promyšlená, vnitřně proporcionální, patřičně kontextuálně uchopená a konzistentní. Diplomantovi se zdařilo téma uchopit s téměř brilantní koncepční vytříbeností, kdy obsáhlou a značně heterogenní materií koordinuje do logicky velmi vhodně uspořádaného

systematického pojetí, které je nejen informačně bohaté, ale zároveň nadále přehledné a vyvážené.

Po **stránce strukturální** má dílo promyšlenou vnitřní strukturu s rozsáhlým horizontálním i vertikálním členěním a jasnou jednotící linií v podobě cílené koncentrace na zvolené téma. Jednotlivé kapitoly nevykazují známky nežádoucích duplicit, překrývání, tematických odklonů či rozostření. Strukturace je přehledná a vhodně pojatá, jednotlivé kapitoly i subkapitoly představují skutečné strukturální prvky zpracování a nikoliv nahodilé či pouze formální členění. Dílo má rovněž zřetelně profilovanou konsekvenční gradační linii korespondující s požadavky na tento typ vědecké práce kladenými.

Jedinou drobnou systematickou připomínku lze mít k řazení podkapitoly 1.1, která je obecným obsahovým východiskem celé práce, a jako taková měla být řazena spíše samostatně, jako úvodní kapitola práce, a nikoliv jako podkapitola první kapitoly, mapující již konkrétní podobu lidských práv v systému Rady Evropy. Pak by zas ovšem musela být tato obecně-teoretická pasáž pochopitelně obsáhlejší, aby rozsahem přiměřeně odpovídala dalším třem základním částem práce.

Po **stránce metodologické** práce velmi vhodně kombinuje a používá zdroje normativní, doktrinární i judiciální. Základní metodou zpracování je analyticky obohacená deskripce, v níž však zpravidla dominuje přístup analytický a práce v žádném případě neupadá do prosté popisnosti. Autor na mnoha místech uplatňuje též hodnotící přístup, čímž osvědčuje schopnost kritického přístupu ke zkoumané materii. Cenné výstupy pak nabízí především podrobné rozборы jednotlivých specifických otázek, kupř. přistoupení EU k EULP (s. 88an.). Diplomant aktivně pracuje se závěry z relevantních odborných pramenů a vhodně propojuje dimenzi normativní, judiciální a doktrinární. Závěr má nesporně rysy žádoucí syntetizace zjištěných poznatků, čímž lze tím spíše litovat, že se převážně věnuje pouze relativně úzké tematické výseči celé práce.

Po **stránce obsahové** lze říci, že autor zvolenou materii zpracovává se zjevným přehledem, pečlivostí, značnou mírnou podrobností i patřičných souvislostí, přičemž vždy pracuje s aktuální úpravou. Nadprůměrná obsahová úroveň je signifikantní v podstatě pro celou práci, přičemž některé pasáže jsou sumarizací a zhodnocením relevantních a aktuálních dat obsahově vysoce hodnotné. Nesporně kladným rysem je též skutečnost, že autor v práci formuluje též vlastní, argumentačně podložená stanoviska. Obsahová úroveň práce svědčí nejen o patřičných znalostech diplomanta v oblasti zkoumané materie a jeho velmi poctivém úsilí o kvalitní zpracování, ale dokládá i jeho schopnost na úrovni diplomové práce skutečně vědecky pracovat.

Práce nemá po obsahové stránce významnější slabá místa, a lze proto v tomto ohledu vyslovit pouze drobné a nepříliš významné připomínky. Prvním příkladem může být úvodní obecná podkapitola (s. 9an.), v níž diplomant přibližuje obsahové a klasifikační základy obecné materie lidských práv, jakož i její geneze. Je nesporné, že tato pasáž představuje pouhý vstup

do tématu práce, přesto však mohla být i při zachování zvoleného rozsahu poněkud komplexnější a z hlediska zmapování klíčových aspektů reprezentativnější. Autor zde čerpá některé pasáže převážně ze dvou státovědních děl, která přibližují pouze určité mezníky a nikoliv komplexní vývoj celé materie. Hovoříme-li o filosofických východiscích lidských práv, rozhodně nelze považovat za dostatečné zakončit retrospektivní pojednání Kantem (s. 12) a opomenout tak velmi významné autory i filosofický vývoj pozdější, a to obzvláště vzhledem k tématu práce. Rovněž navazující subkapitola 1.1.3 je velmi historizující, aniž by věnovala větší pozornost vývoji ochrany lidských práv ve 20. století, byť tuto materii zcela neopomíjí.

Druhou drobnou připomínku lze směřovat k subkapitole pojednávající o obsahu EULP (s. 24an.), kde by bylo vhodné alespoň rámcově zmínit roli ESLP v extenzivním výkladu EULP, který ji mnohdy velmi významným způsobem dále rozvinul a rovněž průběžně přizpůsoboval vývoji společenských podmínek. Jistě by bylo vhodné zmínit alespoň některé judiciální doktríny, které ESLP takto vytvořil, a které měly obrovský vliv nejen na rozvoj štrasburského systému ochrany lidských práv, ale i na ústavní systémy signatářských států a postupně též na judikaturu ESD. Tím by diplomant poskytl i přesnější pohled na současný rozsah lidských práv pomocí EULP chráněný. To by sloužilo i k dalšímu zpřesnění některých výstupů celé práce, kdy kupř. na s. 66 autor konstatuje, že EULP výslovně neupravuje hospodářská a sociální práva. S tím lze z větší části sice souhlasit, je však nutno zároveň dodat, že ESLP jejich ochranu na základě EULP dovedl především z čl. 14 EULP a pro sociální práva majetkové povahy velmi kreativně dokonce i z čl. 1 Protokolu č. 1 k EULP, čímž deficit normativní úpravy v této oblasti do jisté míry eliminoval.

Celkově lze shrnout, že předložená práce je zdařilým, promyšleným a hodnotným dílem nepřehlédnutelné kvality o značném stupni komplexity, kontextuality a analytické hloubky, jenž má vysokou úroveň ve všech sledovaných ohledech a lze ji považovat v mezích diplomových prací za nadprůměrnou. Práce splnila své cíle a pro zkoumání zadané materie i obor je přínosem. Zpracování zcela naplňuje gradační linii, konsekvence i logickou strukturu vědecké práce a představuje skutečně odborné uchopení problému a jeho relevantní řešení. Autor prokázal schopnost samostatně pracovat nad teoretickým problémem, relevantně zpracovat relativně náročnou a rozsáhlou materii průřezově se dotýkající vícero právních odvětví, používat i kriticky hodnotit poznatky z velkého množství odborných zdrojů a na patřičně analytické úrovni zpracovat ucelenou studii zvoleného tématu s vlastními argumentačně podloženými výstupy. Dílo je jednoznačně autorským zpracováním, jenž vyniká též důkladností a propracovaností ve vztahu k akcentovaným problémovým pasážím. Zmíněné drobnější nedostatky se při porovnání s přednostmi práce jeví převážně jako marginální.

Lze uzavřít, že **diplomová práce studenta Pavla Hřebačky na téma „Evropský systém ochrany lidských práv“ zcela splňuje požadavky na diplomové práce standardně kladené, a proto ji doporučuji k obhajobě s navrhovaným hodnocením stupněm „výborně“.**

V rámci obhajoby si dovoluji diplomantovi navrhnout volnou rozpravu o následujících tématech:

1) Jaká filosofická východiska lze spatřit v obsahové koncepci Listiny základních práv EU? Je možné zde spatřit nějaké odlišnosti od EULP?

2) Na s. 60 diplomant uvádí (cituje názor z publikace vydané v r. 2003), že sociální práva v rozsahu zakotveném Listinou základních práv EU jsou v podmínkách nynějšího ekonomického systému většiny členských států neuskutečnitelná. Jaké důvody jsou dle názoru diplomanta opravňující k tomuto tvrzení?

V Plzni dne 14. dubna 2012

JUDr., Bc. Richard Pokorný, Ph.D.
Katedra ústavního a evropského práva